

Екологічна освіта

Екологічна освіта є життєво важливою для передачі поваги до природи серед суспільства і підвищення суспільної екологічної свідомості. Вона забезпечує майбутній розвиток та якість життя шляхом охорони довкілля, подолання бідності, мінімізацію нерівності та забезпечення сталого розвитку. Споживацьке мислення людини, яке формувалося тисячоліттями, - основна причина кризи відносин у системі «людина – природа».

Нерозсудлива екологічна поведінка характерна для багатьох сучасників: 71 % залишають електроприлади в режимі «стенд-бай», 67 % гріють у чайнику більше води, ніж потрібно, 65 % залишають невикористовуванні зарядні пристрої у розетці, 63 % залишають світло у порожніх кімнатах, 48 % їздять на авто навіть у короткі поїздки, 44 % обирають занадто гарячий режим прання, 32 % не вимикають мотор у машині, яка зупинилася (напр., у заторах), 32 % використовують сушку одягу замість сушки на повітрі, 28 % опалюють пустий будинок, 22 % сильніше вмикають опалення замість того, щоб одягти светра.

Згадаємо рекомендації «Всесвітньої Стратегії Охорони Природи» Міжнародного Союзу Охорони Природи

- 1)** Земля у нас єдина. Це чудовий космічний корабель з усім необхідним для нескінченно довгої подорожі на ньому. Механізм життєзабезпечення надзвичайно міцний, але не безмежний. А у випадку його поломки пересісти буде нікуди.
- 2)** Все живе має однакове право на існування. У Бога немає пасинків. Всі для Нього однаково любими діти: і людина, і яка-небудь синиця чи божа корівка. Нам лише здається, що безмовне випадання якої-небудь ниточки із строкатого килиму життя – несуттєве. Жорстока помилка! Килим поступово стає і менш міцним, і менш строкатим. Випадання лише одного виду із екологічної ієрархії живлення може призвести до порушення рівноваги всієї системи і її руйнування. А збіднення світу живого незмінно веде до збіднення людського духу, дегуманізації особистості. Адже природа – це найважливіше і нічим незамінне джерело наших духовних цінностей і здоров'я. А відтворити втрачене неможливо.
- 3)** Всі види рослин і тварин мають потенційну економічну чи духовну цінність. Половина всіх ліків одержується із рослинних і тваринних продуктів, а хімічний ключ синтетичних ліків підказаний нам також живою природою. Вивчення фізіології восьминога дало можливість зрозуміти деякі особливості процесів старіння людини, найважливіші відкриття в генетиці здобуті дослідниками з мушкою дрозофілою і кольоровим горошком. А тим часом тисячі видам тварин і 25 тисячам видам рослин загрожує вимирання.
- 4)** Особливої нашої уваги заслуговують дикі предки культурних рослин. Життєстійкість культурних рослин значно знижена в результаті селекції, яка проводилася тільки з метою підвищення врожайності і якості плодів. Збереження на Землі предків культурних рослин - єдина гарантія для людства, що ці культури не будуть знищені якоюсь хворобою або через виродження. Залишити на Землі цей загартований еволюцією фундамент нашого благополуччя – справа першорядного значення і варта будь-яких затрат.

5) Марнотратство людей — одна з головних загроз ресурсам планети. Із надр Землі щорічно добувається близько 100 млрд. тон корисних копалин (близько 15 тонн на людину), із них 90% іде на смітник. Філософія насолоди життям стали ідейною зброєю творців реклами і споживання. Уже Сократ якось вигукнув на ринку7 вражений: «О, скільки тут непотрібних мені речей!». А надто в нинішні часи виробляється багато предметів споживання (за даними статистики - більше мільярда!), без яких людина може і повинна обходитися. Альтернатива цьому – пустий колодязь ресурсів і гори задушливого для людини і для природи непотребу.

6) Кількість кисню, що споживається окремими державами, вже переважає його виробництво рослинами цих країн. Тільки за один трансатлантичний рейс великий пасажирський лайнер спалює 10 тонн кисню. Поповнення дефіциту йде за рахунок великих лісових масивів. Але дощовий тропічний ліс – один з головних постачальників кисню – уже знищений на 40%, а вирубування його продовжується зі швидкістю 20 га/хвилину. Зі швидкістю 44 га/хвилину пустиня наступає на степ. А проте для нормальної життєдіяльності людини потрібна біологічна функція трьох великих дерев.

7) Уся система навчання і виховання повинна бути перебудована з урахуванням насущних екологічних проблем. Необхідно пам'ятати, що завтрашній спеціаліст чи адміністратор будуть задіяні у виробничих процесах, керувати ними. Кожен хибний, неграмотний, нерозрахований крок причиняє втрати часто невиправні. І навпаки – екологічно грамотна людина здатна примножити природні багатства. Знання, культура, продумані закони, відповідальність, інформованість допоможуть людям подолати нинішню кризу і конфлікт з природою.

Дізнатися більше:

Книги

Амінов В. Р. Казка про те, як козаки Київ-град рятували / В. Р. Амінов, З. В. Амінова, І. В. Амінов. – [Б. м.: б. в.], 2016. – 18 с.: іл.

Волошин І. М. Екологічні пригоди тварин / Волошин І. М. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 80 с.: іл.

Волошин І. Пригоди в заповідному барлозі: екологічні оповідання / І. Волошин. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2012. – 112 с.: іл.

Голицина Н. С. Екологічне виховання дошкільнят: перспективне планування роботи з дітьми 3-7 років / Н. С. Голицина; пер. з рос. – Х.: Ранок, 2007. – 56 с. – (Б-ка вихователя дитячого садка).

Данилко О. Будь природі другом: екологічні проекти та сценарії шкільних свят для учнів 1-4 класів / О. Данилко, П. Вашковська. – 2-е вид., доп. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 96 с.

Екологічна освіта в школі: нестандартні уроки, виховні заходи. – Х.: Основа, 2008. – 192 с. – (Виховання в школі).

Зарічна О. В. Студія екологічного дизайну/ О. В. Зарічна. – Х.: Ранок, 2010. – 128 с.: іл. – (Шкільний гурток).

Калуська Л. В. Дивокрай: вибрані дидактико-методичні матеріали у 2 книгах для працівників дошкільних закладів. Кн. 2 / Л. В. Калуська. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 336 с.

Лопатіна О. О. Казки про природу для дошкільнят: екологічні казки та творчі завдання / О. О. Лопатіна, М. В. Скребцова. – Х.: Основа, 2012. – 112 с.: іл. – (Мудрі казки).

Ніколаєнко В. М. Екологічне виховання в ДНЗ: розробки виховних заходів для дітей 2-6 років / В. М. Ніколаєнко. – Х.: Основа, 2010. – 207 с. – (ДНЗ. Вихователю).

Сценарії екологічних заходів: виховні заходи екологічної тематики. – Х.: Основа, 2006. – 368 с. – (Класний керівник).

Публікації

Андрусенко І. Формування екологічних умінь в учнів 1-2 класів на " Уроках для стійкого розвитку. Школа друзів планети" / І. Андрусенко // Початкова школа. – 2014. – № 5. – С. 28-31.

Васютіна Тетяна. Природа рідного краю : Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку(еколого-біологічний профіль) 2 роки навчання / Т. Васютіна // Позашкілля. – 2016. – № 10. – С. 9-18. – Бібліограф.: 38 назв. – Бібліограф.: 38 назв.

Гнатишина Світлана. Формування екологічної культури молодшого школяра на основі використання методу проєктів / Світлана Гнатишина // Початкова школа. – 2011. – № 7. – С. 33-35.

Дерев'янку Ю. О. «Збережемо красу землі»: екологічна казка / Ю. О. Дерев'янку // Позакласний час. – 2020. – № 3. – С. 16-17.

Екологічні ігри // Позакласний час. – 2020. – № 3. – С. 18.

Євдокімова В. В. Юні екологи: Конспект інтегрованого уроку з фізичної культури, екології та природознавства / В. В. Євдокімова // Розкажіть онуку. – 2018. – № 6. – С. 50-52.

Залізник Н.В. Дорога в дивосвіт / Н. В. Залізник // Вихователю ГПД усе для роботи. – 2016. – № 1. – С. 37-41: фот.

Коломієць О.В. Осінні пригоди павучка: Конспект інтегрованого заняття з пріоритетом екологічних завдань (молодший дошкільний вік) / О. В. Коломієць // Бібліотечка вихователя дитячого садка. – 2019. – № 5. – С. 68-70.

Нагорна Оксана. Формування екологічної свідомості молодших школярів на літературній спадщині В.О.Сухомлинського / О. Нагорна // Початкова школа. – 2016. – № 9. – С. 32-36.

Парай С.Є. Екскурсія до зимового парку / С. Є. Парай // Розкажіть онуку. – 2015. – № 11. – С. 47-48.

Перепелиця А.В. О, скільки у природи немудро-мудрих літер: усний журнал / А. В. Перепелиця // Позакласний час. – 2018. – № 1. – С. 31-32.

Саф'яник І.С. Що ти знаєш про природу: вечір-подорож / І. С. Саф'яник // Позакласний час. – 2017. – № 3. – С. 29-30.

Сторожук Людмила. Світ живої природи: творчий проєкт / Л. Сторожук // Початкова школа. – 2017. – № 6. – С. 63: фот.

Сукманова Віра. Формування гуманного ставлення до природи у молодших школярів / В. Сукманова // Початкова школа. – 2019. – № 5. – С. 36-37.

Філіпінко Любов. Формування екологічної свідомості у молодших школярів: Позакласний захід у 1 класі / Л. Філіпінко // Початкова школа. – 2018. – № 2. – С. 40-41.

Чадукова Оксана. Калейдоскоп екологічних проєктів / О. Чадукова // Початкова школа. – 2019. – № 3. – С. 47-48.

Черніховська Г.Б. Марафон "Кмітливі, вперед !" / Г. Б. Черніховська // Розкажіть онуку. – 2018. – № 4. – С. 33-34.

Чорномаз І.М. Екологічні ігри: На природі. На уроці / І. М. Чорномаз // Розкажіть онуку. – 2018. – № 4. – С. 31-32.

Щербакова О.В. Вода-водичка: (Математика + природознавство + курс "Я пізнаю світ") / О. В. Щербакова // Розкажіть онуку. – 2019. – № 8. – С. 15-17.